

**SOCIETE GENERALE BANKA MONTENEGRO AD,
PODGORICA**

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBAR 2013. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1
Bilans uspjeha	2
Bilans stanja	3
Iskaz o promjenama na kapitalu	4
Iskaz o tokovima gotovine	5
Napomene uz finansijske izvještaje	6 – 51

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini akcionara Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja (strana 2 do 51) Societe Generale banke Montenegro AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2013. godine i odgovarajući bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije i Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izvještajima nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Societe Generale banke Montenegro AD, Podgorica na dan 31. decembra 2013. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Ostalo

Finansijski izvještaji Banke na dan i za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2012. godine, bili su predmet revizije drugog revizora koji je u svom izvještaju od 7. marta 2013. godine izrazio mišljenje bez rezerve.

SOCIETE GENERALE MONTENEGRO BANKA AD, PODGORICA

BILANS USPJEHA
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	Napomene	2013.	2012. <i>(korigovano)</i>
Prihodi od kamata	3.1, 6a	23,237	20,675
Rashodi od kamata	3.1, 6b	(8,283)	(8,152)
NETO PRIHODI OD KAMATA		<u>14,954</u>	<u>12,523</u>
Prihodi od dividendi		59	56
Troškovi obezvrjeđenja	3.7, 7	(4,109)	(2,946)
Troškovi rezervisanja	3.7, 7	(399)	(119)
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 8a	6,605	5,760
Rashodi naknada i provizija	3.1, 8b	(2,536)	(2,001)
NETO PRIHODI OD NAKNADA		<u>4,069</u>	<u>3,759</u>
Neto dobiti od kursnih razlika		103	58
Troškovi zaposlenih	9	(6,941)	(6,430)
Opšti i administrativni troškovi	10, 31	(3,280)	(3,631)
Troškovi amortizacije	11	(1,092)	(968)
Ostali rashodi		(197)	(216)
Ostali prihodi	12	2,244	142
OPERATIVNI PROFIT		<u>5,411</u>	<u>2,228</u>
Porez na dobit	3.4, 13	(523)	(214)
NETO PROFIT		<u>4,888</u>	<u>2,014</u>

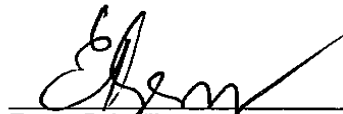
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 17. marta 2014. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica:

 _____
 Branka Pavlović
 Glavni Izvršni direktor

 _____
 Enesa Bekteši
 Direktor sektora računovodstva

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomene	31. decembra 2013.	31. decembra 2012. (korigovano)
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.5, 14	46,999	30,217
Kredit i potraživanja od banaka	3.5, 15	9,296	9,575
Kredit i potraživanja od klijenata	3.6, 16	265,875	242,356
Sredstva namijenjena prodaji	3.10, 3.11, 17	1,193	697
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	3.8, 18a	5,237	6,352
- koje se drže do dospjeća	3.9., 18b	5,541	6,419
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.10, 3.11, 19	12,142	12,654
Nematerijalna sredstva	20	305	300
Ostala finansijska potraživanja		456	630
Ostala poslovna potraživanja	21	1,161	1,518
UKUPNA SREDSTVA		348,205	310,718
OBAVEZE			
Depoziti klijenata	22	256,542	209,411
Pozajmljena sredstva od banaka	23	47,383	62,544
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata		113	-
Rezerve	24	1,772	878
Tekuće poreske obaveze		313	167
Odložene poreske obaveze		311	148
Ostale obaveze	25	2,232	2,390
UKUPNE OBAVEZE		308,666	275,538
KAPITAL			
Akcijski kapital	26	24,731	24,731
Neraspoređena dobit		7,434	5,420
Dobit tekuće godine		4,888	2,014
Ostale rezerve		2,486	3,015
UKUPAN KAPITAL		39,539	35,180
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		348,205	310,718
VANBILANSNA EVIDENCIJA	28	1,790,408	1,506,429

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

U hiljadama EUR	Akcijski kapital	Neraspoređena dobit	Dobit tekuće godine	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2012. godine	24,731	1,142	4,278	2,756	32,907
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	-	57	57
Aktuarski dobiti u skladu sa MRS 19	-	-	-	110	110
Odloženi porez na aktuarske dobitke	-	-	-	(10)	(10)
Besplatne akcije zaposlenima	-	-	-	55	55
Prenos dobitka iz prethodne godine	-	4,278	(4,278)	-	-
Dobit tekućeg godine	-	-	2,014	-	2,014
Stanje, 31. decembra 2012. godine	24,731	5,420	2,014	2,968	35,133
Efekti prve primjene metodologije obezvjeđenja bilansne aktive u skladu sa MRS 39	-	-	-	47	47
Korigovano stanje, 31. decembra 2012. godine	24,731	5,420	2,014	3,015	35,180
Efekti svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	-	(552)	(552)
Aktuarski gubici u skladu sa MRS 19	-	-	-	(28)	(28)
Odloženi porez na aktuarske gubitke	-	-	-	2	2
Besplatne akcije zaposlenima	-	-	-	49	49
Prenos dobitka iz prethodne godine	-	2,014	(2,014)	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	4,888	-	4,888
Stanje, 31. decembra 2013. godine	24,731	7,434	4,888	2,486	39,539

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine

(U hiljadama EUR)

	<u>2013.</u>	<u>2012.</u> <i>korigovano</i>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	22,684	20,744
Odlivi po osnovu kamata i slični prihodi	(8,144)	(8,075)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	6,836	5,715
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(2,491)	(1,933)
Odlivi po osnovu zarada zaposelnih i troškova za dobavljače	(12,954)	(13,434)
Povećanje kredita i ostale aktive	(23,672)	(11,835)
Prilivi po osnovu depozita	46,929	81,371
Plaćeni porezi	(167)	(435)
Ostali prilivi	893	231
Neto prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	<u>29,914</u>	<u>72,349</u>
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina i opreme	(458)	(3,457)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(128)	(190)
Državni zapisi i obveznice	1,921	(4,092)
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	181	9
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti investiranja	<u>1,516</u>	<u>(7,730)</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Smanjenje pozajmljenih sredstava	(15,030)	(56,071)
Neto (odliv) gotovine iz aktivnosti finansiranja	<u>(15,030)</u>	<u>(56,071)</u>
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	103	(56)
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	16,400	8,548
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	<u>39,792</u>	<u>31,300</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 14 i 15)	<u>56,295</u>	<u>39,792</u>

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Podgorička banka AD, Podgorica je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke DD, Podgorica u toku 1992. godine.

Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke Rješenjem br. 27.

Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group AD, Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica (u daljem tekstu Banka).

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, kao i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata (uključujući kreditne kartice, putne i bankarske čekove).

Sjedište Banke je u Podgorici, Bulevar Revolucije br. 17.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i 20 ekspozitura na teritoriji Crne Gore.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka ima 268 zaposlena radnika (31. decembra 2012. godine: 275 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 69/2005, br.80/2008 i br.32/2011 koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Finansijski izvještaji Banke su pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012 i 18/2013). Uporedni podaci za 2012. godinu reklasifikovani su kako bi bili uporedivi sa formom izvještavanja za 2013. godinu (napomena 2.3. i napomena 4.). U prikazanim finansijskim izvještajima izvršene su korekcije bilansa stanja na dan 31. decembra 2012. godine za efekte knjiženja koje je Banka izvršila na dan 1. januar 2013. godine u skladu sa Uputstvom o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilanse aktive („Sl. list CG” br. 61/2012).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke, formatu prezentacije finansijskih izvještaja, kao i obračunu kamate na potraživanja koja su u kašnjenju preko 90 dana razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2013. godine.

Zbog potencijalno značajnih efekata koje gore navedena pitanja mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih izvještaja Banke, priloženi finansijski izvještaji se ne mogu tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna i izvještajna valuta Banke je euro (EUR).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su izvršene na sledećim bilansnim pozicijama:

- Rezervisanja po kreditima i kamatama
- Rezervisanja za depozite kod drugih banaka
- Rezevisanja za trajne uloge
- Rezervisanja za vanbilansne stavke
- Rezervisanje za otpremnine
- Rezervisanja za sudske sporove
- Korisni vijek trajanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina i opreme

U finansijskim izvještajima Banke izvršeno je rezervisanje, obračunato od strane aktuara, po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade zaposlenima nakon ispunjenih uslova, korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

2.3. Promjena regulative Centralne banke Crne Gore

Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", 22/12, 55/12 i 57/13.) (u daljem tekstu: Odluka) podrazumijeva primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda prilikom vrednovanja stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki i iskazivanje u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je usvojila metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa Odlukom. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Uputstvom o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu ("Sl. list Crne Gore", br. 61/12), definisano je :

- Knjigovodstveno evidentiranje potraživanja klasifikovanih u klasifikacionu kategoriju E – gubitak,
- Obračun i knjigovodstveno evidentiranje kamate na nekvalitetnu aktivu,
- Knjigovodstveno evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke po regulatornom zahtjevu i ispravke vrijednosti po MRS,
- Evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke u skladu sa Odlukom u momentu prelaska na novi kontni okvir (početno stanje u bilansu stanja),
- Evidentiranje ispravke vrijednosti u momentu prelaska na novi kontni okvir (početno stanje u bilansu stanja),
- Obračun i knjiženje ispravke vrijednosti po MRS i rezervacija po Odluci od 1. januara 2013. godine (u bilansu stanja i bilansu uspjeha).

Banka je u skladu sa uputstvom izvršila reklasifikacije bilansnih i vanbilansnih pozicija, obračunala ispravke vrijednosti po MRS i regulatorne rezerve, te neto efekat od promjene načina procjenjivanja rezervisanja evidentirala u korist Nedostajućih rezervi za kreditne gubitke. Banka u skladu sa navedenim regulatornim zahtjevima nije izvršila korekcije Bilansa uspjeha uporednog perioda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha za sve instrumente, prema cijeni amortizacije uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja cijene amortizacije finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja) ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospjeća za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi i rashodi po osnovu naknada za odobravanje kredita i garancija obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobici ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.3. Lizing

Lizing Banke je klasifikovan kao operativni lizing. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3.4. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. list CG”, br. 80/2004 i br. 40/2008 i br.86/2009 i br.14/2012). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda) i Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG 55/12).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može preneti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Porezi i doprinosi (nastavak)

Porez na dobit (nastavak)

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva na računima blagajne (EUR i devizne), sredstva kod Centralne banke Crne Gore i drugih banaka.

3.6. Krediti

Kreditni odobreni od strane Banke evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

Kreditni su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana uvećanog za iznose dospjelih kamata, umanjeno za otplaćenu glavnice i plaćene kamate i obezvrjeđenje vrijednosti koje je zasnovano na procjeni konkretno identifikovanih rizika za pojedine plasmane i rizika za koje iskustvo ukazuje da su sadržani u kreditnom portfoliju. U procjeni navedenih rizika rukovodstvo Banke primjenjuje metodologiju koju je propisala Centralna banka Crne Gore, koja je objelodanjena u napomeni 3.7.

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br.22/12, 55/12 i 57/13) utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku i način utvrđivanja rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti Banke kreditnom riziku. Aktivu Banke izloženu riziku, u smislu ove Odluke čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, potraživanja po osnovu lizinga, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika, kao i izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni, a još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

U skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br.22/12, 55/12 i 57/13), Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, najmanje jednom kvartalno, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke), kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, u skladu sa pomenutom Odlukom. Takođe, Banka je dužna da utvrdi metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa MRS 39.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Za svrhe obračuna ispravke vrijednosti kreditnih potraživanja, Banka od 1. januara 2013. godine primjenjuje Metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa metodologijom Societe Generale Grupe.

Banka na kvartalnoj osnovi procjenjuje da li postoji objektivni razlog za obezvrjeđivanje izloženosti ili grupe izloženosti. Ako Banka procijeni da se desio događaj koji negativno utiče na očekivane novčane tokove, izloženost se reklasifikuje iz zdravih u loše kredite/izloženosti.

Smatra se da postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju ako:

- finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
- postoje podaci o neizmirenju obaveza, o učestalom kašnjenju u otplati glavnice i/ili kamate, ili o neispunjavanju drugih ugovornih obaveza, preko 90 dana, bez izgleda za skorou naplatu (za javna preduzeća, regionalne i lokalne samouprave dani kašnjenja mogu biti i do 180 dana); ili
- postane izvjesno da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili drugi slični postupak.

Ukoliko postoje objektivni dokazi za umanjenje vrijednosti izloženosti vrši se testiranje, i u slučaju potrebe, računovodstveno priznavanje ispravke vrijednosti bilansne aktive odnosno vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Cilj je da se finansijska sredstva u bilansima banke prikažu po fer vrijednosti i da se prikaže očekivani gubitak zbog djelimičnog ili potpunog nedostatka naplate potraživanja. Obezvrjeđenje ili gubitak po lošoj izloženosti postoji odmah kada se ustanovi da nije moguće naplatiti cjelokupno potraživanje.

Banka ima politiku da na datum obračuna ispravke vrijednosti sve kredite kod kojih postoje neizmirena potraživanja po osnovu kamate starija od 90 dana, klasifikuje u kategoriju potraživanja za koju se svaki naredni obračun kamate knjiži kroz internu evidenciju banke i ne tangira bilansne pozicije potraživanja i prihoda od kamate. Ova potraživanja se priznaju u prihode samo po osnovu naplate od klijenta.

Ispravka vrijednosti je jednaka razlici između bruto izloženosti i diskontovanih očekivanih novčanih tokova. Bruto izloženost obuhvata:

- Preostalu izloženost, tj. naplativu glavnice uvećanu za nenaplaćene kamate do dana kada se potraživanje klasifikuje u loše izloženosti, .
- Kamatu obračunatu na obezvrjeđeni iznos potraživanja.

Procjena budućih novčanih tokova se vrši na bazi dana kašnjenja, finansijske situacije klijenta, kolaterala i troškova njihove realizacije.

Kreditni privredi

U skladu sa Metodologijom za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama za izloženosti prema privredi koji su nekvalitetni bez hipoteke kao sredstva obezbjeđenja, minimalni procenat koji se primjenjuje za određivanje obezvrjeđenja odnosno gubitka od izloženosti po osnovu glavnice i kamata u trenutku kada je kredit postao default-an prema danima kašnjenja su kako slijedi:

- 91 do 180 dana - 25%
- 181 do 270 dana - 75%
- preko 270 dana - 100%

Za kredite privredi koji su u potpunosti pokriveni hipotekom, minimalni iznosi obezvrjeđenja koji koriste su kako slijedi:

- 91 do 180 - 20%
- 181 do 270 - 25%
- preko 270 dana 30%.

Za svaki sledeći obračun ispravke vrijednosti na ovaj iznos se dodaje kamata obračunata na obezvrjeđeni iznos potraživanja za prethodni obračunski period.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Stanovništvo

U skladu sa Metodologijom za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama za izloženosti prema stanovništvu koji su nekvalitetni i bez hipoteke kao sredstva obezbjeđenja, minimalni procenat koji se primjenjuje za određivanje obezvrjeđenja odnosno gubitka od izloženosti po osnovu glavnice i kamata u trenutku kada je kredit postao nekvalitetan prema danima kašnjenja su kako slijedi:

- 91 do 150 dana - 25%
- 151 do 180 dana - 50%
- 181 do 270 dana - 75%
- preko 270 dana - 100%

Za svaki sljedeći obračun ispravke vrijednosti na ovaj iznos se dodaje kamata obračunata na obezvrijeđeni iznos potraživanja za prethodni obračunski period.

Za kredite stanovništva koji su u potpunosti pokriveni hipotekom, samo u slučaju kada su dani kašnjenja u plaćanju obaveza preko 270 dana, hipoteka se računa kao 70% pokrivenosti izloženosti, odnosno procenat obezvrjeđenja na izloženost koji se uzima u obzir je 30%.

Određena izloženost može biti obezvrijeđena, odnosno imati procjenu vjerovatnog gubitka, iako kredit nije u kašnjenju preko 90 dana, odnosno nije u default-u ako Banka procijeni da postoji mogućnost da klijent u nekom narednom periodu postane nekvalitetan, odnosno koji zahtijeva specifično praćenje zbog pogoršanja, potvrđenog ili očekivanog na kratak rok, kreditne sposobnosti. U tim slučajevima primjenjuje se procenat rezervacija u iznosu od 12.5% od ukupne izloženosti klijenta.

Banka je dužna da najmanje jednom kvartalno vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku i obračunava rezervacije za procijenjene gubitke.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br.22/12, 55/12 i 57/13), krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podgrupama B1 i B2, u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podgrupama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja, malo vjerovatna
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Na osnovu urađene klasifikacije za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke, na mjesečnom nivou, banka obračunava rezervacije za potencijalne gubitke, primjenom procenata iz sljedeće tabele:

Kategorija rizika	Na dan 31. decembra 2013. godine		Na dan 31. decembra 2012. godine	
	% rezervisanja	Dani kašnjenja	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30	-	<30
B1	2	31-60	3	31-90
B2	7	61-90		
C1	20	91-150	15	91-150
C2	40	151-270	30	151-210
C3	-	-	50	211-270
D	70	271-365	75	271-365
E	100	>365	100	>365

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa gore navedenom tabelom i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Pozitivna razlika između obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, predstavlja potrebne rezerve za procijenjene gubitke.

Banka je dužna da pri usvajanju godišnjeg računa, iz ostvarene dobiti u tekućoj godini ili neraspoređene dobiti iz prethodnih godina, prenese na račun rezervi za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu iznos koji odgovara potrebnoj rezervi za procijenjene gubitke.

3.8. Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju hartije od vrijednosti koje nije moguće klasifikovati kao finansijska sredstva kojima se trguje, ni kao finansijska sredstva koja se drže do dospelosti i sastoje se od ulaganja u kapital drugih pravnih lica i ulaganja u petogodišnje obveznice koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore.

Ulaganja u kapital pravnih lica koja nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i za koje su ostali metodi razumnog procjenjivanja neodgovarajući, izuzeta su od vrednovanja po tržišnoj vrijednosti i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti.

Ulaganja u Plantaže AD, Podgorica, Lovćen AD, Podgorica, CG broker-diler AD, Podgorica i ulaganje u državne obveznice Ministarstva finansija Crne Gore se iskazuje po tržišnoj (fer) vrijednosti.

Nakon inicijalnog priznavanja, nerealizovani dobiti i gubici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju priznaju se direktno u okviru kapitala (revalorizacionih rezervi), sve dok se finansijsko sredstvo ne proda ili ne obezvrijedi kada se kumulativni dobitak/gubitak prethodno priznat u okviru kapitala priznaje u bilansu uspjeha.

Dividende po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju priznaju se u bilansu uspjeha onda kada subjekat stekne pravo na uplatu.

Nakon inicijalnog priznavanja, dužničke hartije raspoložive za prodaju evidentiraju se po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru nerealizovanih dobitaka i gubitaka u okviru kapitala, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta hartija od vrijednosti nije obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanjí vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesečno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja odnose se na državne zapise sa rokom dospelja od 182 dana, koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore. Na mjesečnom nivou se priznaju prihodi od odobrenog (ugovorenog) diskonta. Dio zapisa je finansiran iz sredstava obavezne rezerve koja Banka drži kod Centralne Banke Crne Gore. U skladu sa članom 8 i članom 17a Odluke o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne Banke Crne Gore (Sl. list CG 35/11 od 27. jula 2011. godine i 22/2012 i 61/2012), Banka može 35% obavezne rezerve držati u obliku državnih zapisa.

3.10. Poslovni prostori, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja

Poslovni prostori, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja iskazani su na dan 31. decembra 2013. godine po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost poslovnih prostora, ostale fiksne aktivne i nematerijalne ulaganja primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	<u>Stopa u %</u>
Nekretnine	3.3
Kompiuterska oprema	25.0
Namještaj i druga oprema	15.0
Klimatizacioni sistem	10.0
Vozila	15.0
Nematerijalna ulaganja	30.0

Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

U skladu sa Članom 13 stav 6 Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG” br. 80/2004, 40/2008,86/2009 i 14/2012) vrijednost građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, odnosno opreme i aplikativnih softvera primjenom regresivnog metoda za cijeli period, bez obzira na datum aktivacije. Građevinski objekti pripadaju grupi I na koju se primjenjuje stopa od 5%, dok su ostala sredstva, oprema i aplikativni softveri, raspoređeni u grupe od II do V, na koje se primjenjuju stope od 15% do 30%.

3.11. Ispravka vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknativ iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvrijeđenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih poslovnih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvrijeđenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknadnoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrijeđivanja sredstava.

3.12. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada postoji velika vjerovatnoća da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada je iznos obaveza pouzdano procijenjen.

3.13. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Naknade zaposlenima (nastavak)

Obaveze po osnovu otpremnina ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata. Istovremeno, zaposlenom se povodom 10, 20 i 30 godina rada u Banci isplaćuje jubilarna nagrada i to:

- za 10 godina rada - jedna najniža cijena rada u Banci,
- za 20 godina rada - dvije najniže cijene rada u Banci,
- za 30 godina rada - tri najniže cijene rada u Banci.

U finansijskim izvještajima Banke na dan 31. decembra 2013. godine izvršeno je rezervisanje obračunato od strane aktuara po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade zaposlenima nakon ispunjenih uslova, korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice.

3.14. Finansijske obaveze - Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za nastale troškove transakcije. Obaveze za kredite se naknadno iskazuju po amortizovanoj cijeni. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenoj za troškove transakcije) i vrijednosti otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.15. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja predviđaju objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske izvještaje. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti, ili obaveza izmiriti, u transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i pravične (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi objelodanjeni u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izveštavanja u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

4. KOREKCIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2012. GODINU

Banka je izvršila određene korekcije bilansnih i vanbilansnih pozicija bilansa stanja iskazanog na 31. decembra 2012. godine, kao i reklasifikacije bilansa stanja i bilansa uspjeha u cilju uporedivosti sa finansijskim izvještajima za 2013. godinu koji su od 1. januara 2013. godine izmijenjeni u skladu sa novom Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012 i 18/2013), Odlukom o kontnom okviru za banke ("Sl. list Crne Gore" 55/12), Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", 22/12, 55/12 i 57/13) i Uputstvom o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu ("Sl. list Crne Gore", br. 61/12), kako je objelodanjeno u Napomeni 2.3 i naredim tabelama dolje:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

BILANS USPJEHA
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	2012 prije korekcija*	Korekcije	2012. korigovano
Prihodi od kamata	20,832	(157)	20,675
Rashodi od kamata	(8,152)	-	(8,152)
NETO PRIHODI OD KAMATA	12,680	(157)	12,523
Prihodi od dividendi	-	56	56
Troškovi obezvrjeđenja	(3,222)	276	(2,946)
Troškovi rezervisanja	-	(119)	(119)
Prihodi od naknada i provizija	5,760	-	5,760
Rashodi naknada i provizija	(2,001)	-	(2,001)
NETO PRIHODI OD NAKNADA	3,759	-	3,759
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	58	-	58
Troškovi zaposlenih	(6,430)	-	(6,430)
Opšti i administrativni troškovi	(3,631)	-	(3,631)
Troškovi amortizacije	(968)	-	(968)
Ostali rashodi	(216)	-	(216)
Ostali prihodi	198	(56)	142
OPERATIVNI PROFIT	2,228	-	2,228
Porez na dobit	(214)	-	(214)
NETO PROFIT	2,014	-	2,014

* Obrasci po novom kontnom okviru u skladu sa Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG 55/12).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	31. decembra 2012*.	Korekcije	31. decembra 2012. korigovano
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	39,790	(9,575)	30,217
Kredit i potraživanja od banaka	-	9,575	9,575
Kredit i potraživanja od klijenata	242,464	(108)	242,356
Sredstva namijenjena prodaji	697	-	697
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	6,352	-	6,352
- koje se drže do dospelja	6,420	-	6,419
Nekretnine, postrojenja i oprema	12,654	-	12,654
Nematerijalna sredstva	-	300	300
Ostala finansijska potraživanja	-	630	630
Ostala poslovna potraživanja	3,813	(2,294)	1,518
UKUPNA SREDSTVA	312,190	(1,472)	310,718
OBAVEZE			
Depoziti klijenata	208,008	1,403	209,411
Pozajmljena sredstva od banaka	62,429	115	62,544
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	-	-
Rezerve	624	254	878
Tekuće poreske obaveze	-	167	167
Odložene poreske obaveze	-	148	148
Ostale obaveze	5,996	(3,606)	2,390
UKUPNE OBAVEZE	277,057	(1,519)	275,538
KAPITAL			
Akcijski kapital	24,731	-	24,731
Neraspoređena dobit	7,434	-	5,420
Dobit tekuće godine	-	-	2,014
Ostale rezerve	2,968	47	3,015
UKUPAN KAPITAL	35,133	47	35,180
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	312,190	(1,472)	310,718
VANBILANSNA EVIDENCIJA			
Garancije, jemstva i preuzete obaveze	51,789	-	51,789
Primljene garancije	75,666	-	75,666
Dobijeni kolaterali	1,369,931	-	1,369,931
Komisioni poslovi	6,017	-	6,017
Otpisani krediti	9,730	(7,196)	2,534
Ostala otpisana aktiva	1,390	-	1,390
Otpisana i suspendovana kamata	2,177	(299)	1,878
Memorandum računi	(1,516,700)	7,495	1,509,205

* Obrasci po novom kontnom okviru u skladu sa Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG 55/12).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

5.1. Upravljanje rizicima

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima o čemu se mjesečno izvještava Odboru direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom, Komiteta za operativne rizike i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

5.2. Kreditni rizik

Banka je izložena kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan izvještaja o finansijskom položaju. Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan izvještaja o finansijskom položaju. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

5.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispunji sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispunji svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetoj u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlaštenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MRS 39

Na dan izvještaja o finansijskom položaju Banka procjenjuje da li postoji bilo kakav objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, u skladu sa zahtjevima MRS 39.

Ukoliko Banka procijeni da se desio događaj koji negativno utiče na očekivane novčane tokove, izloženost se reklasifikuje iz zdravih u loše kredite/izloženosti. Banka je dužna da najmanje tromjesečno procjenjuje kvalitet aktive, utvrđuje da li postoji objektivni dokaz o obezvređenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki.

Smatra se da postoji objektivni dokaz o obezvređenju ako:

- finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
- postoje podaci o neizmirenju obaveza, o učestalom kašnjenju u otplati glavnice i/ili kamate, ili o neispunjavanju drugih ugovornih obaveza, preko 90 dana, bez izgleda za skorou naplatu (za javna preduzeća, regionalne i lokalne samouprave dani kašnjenja mogu biti i do 180 dana);ili
- postane izvjesno da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili drugi slični postupak.

Ukoliko postoje objektivni dokazi za umanjenje vrijednosti izloženosti vrši se testiranje, i u slučaju potrebe, računovodstveno priznavanje ispravke vrijednosti bilansne aktive odnosno vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Cilj je da se finansijska sredstva u bilansima banke prikažu po fer vrijednosti i da se prikaže očekivani gubitak zbog djelimičnog ili potpunog nedostatka naplate potraživanja. Obezvređenje ili gubitak po lošoj izloženosti postoji odmah kada se ustanovi da nije moguće naplatiti cjelokupno potraživanje.

Određena izloženost može biti obezvrijeđena, odnosno imati procjenu vjerovatnog gubitka, iako kredit nije u kašnjenju preko 90 dana, odnosno nije u default-u ako Banka procijeni da postoji mogućnost da klijent u nekom narednom periodu postane default-an, odnosno koji zahtijeva specifično praćenje zbog pogoršanja, potvrđenog ili očekivanog na kratak rok, kreditne sposobnosti. U tim slučajevima primjenjuje se procenat rezervacija u iznosu od 12,5% od ukupne izloženosti klijenta.

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	2013.	U hiljadama EUR 2012.
Bilansne stavke		
Kredit i potraživanja od banaka	9,296	9,575
Kredit i potraživanja od klijenata	265,214	241,780
Kamatna i druga potraživanja	661	576
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	5,237	6,352
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	5,541	6,419
	<u>285,949</u>	<u>264,702</u>
Vanbilansne stavke		
Finansijske garancije	23,076	20,534
Činidbene garancije	9,442	8,375
Nepokriveni akreditivi	2,637	1,077
Nepovučene kreditne linije	21,216	21,749
	<u>56,371</u>	<u>51,735</u>
Ukupna izloženost kreditnom riziku	<u>342,320</u>	<u>316,437</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Izloženost kreditnom riziku se djelimično kontroliše pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica. Pored toga, sva fizička lica su u obavezi da svoju mjesečnu zaradu primaju preko tekućeg računa kod Banke, u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i
- polise osiguranja.

5.2.4. Krediti i plasmani

Kredit i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

	U hiljadama EUR					
	Neobezvri- jeđeni nedospjeli	Neobezvri- jeđeni dospjeli	Poje- dinačno procije- njeni	Ukupno, bruto	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar						
2013. godine						
Stambeni krediti	25,354	3,276	430	29,060	(235)	28,825
Potrošački krediti	65,980	6,361	3,243	75,584	(2,861)	72,723
Kreditne kartice	1,044	1,942	291	3,277	(232)	3,045
Namjenski krediti	333	15	2	350	(2)	348
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	21,075	4,455	305	25,835	(190)	25,645
Kredit malim preduzećima	14,826	7,205	3,144	25,175	(1,635)	23,540
Kredit srednjim i velikim preduzećima	74,425	9,940	16,703	101,068	(5,899)	95,169
Kredit Vladi i opštinama	14,623	1,293	-	15,916	-	15,916
Kredit finansijskim institucijama	-	3	5	8	(5)	3
	<u>217,660</u>	<u>34,490</u>	<u>24,123</u>	<u>276,273</u>	<u>(11,059)</u>	<u>265,214</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.3. Krediti i plasmani (nastavak)

	U hiljadama EUR					
	Neobezvri- jeđeni nedospjeli	Neobezvri- jeđeni dospjeli	Poje- dinačno procije- njeni	Ukupno, bruto	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31. decembar						
2012. godine						
Stambeni krediti	17,840	2,647	224	20,711	(188)	20,523
Potrošački krediti	52,125	5,798	4,912	62,835	(4,294)	58,541
Kreditne kartice	1,181	1,685	426	3,292	(266)	3,026
Namjenski krediti	304	15	-	319	-	319
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	19,042	3,232	190	22,464	(141)	22,323
Kreditni malim preduzećima	13,696	5,083	2,767	21,546	(1,382)	20,164
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	84,541	9,079	12,891	106,511	(4,101)	102,410
Kreditni Vladi i opštinama	13,000	1,474	-	14,474	-	14,474
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	5	5	(5)	-
	<u>201,729</u>	<u>29,013</u>	<u>21,415</u>	<u>252,157</u>	<u>(10,377)</u>	<u>241,780</u>

Kreditni i avansi koji nisu ni dospjeli niti obezvrijeđeni u 2013. i 2012. godini su svi svrstani u dobru aktivu.

a) Dospjeli ali pojedinačno neobezvrijeđeni kreditni i plasmani

	U hiljadama EUR							
	Do 30 dana kašnjenje	Od 31 do 60 dana kašnjenje	Od 61 do 90 dana kašnjenje	Od 91 do 180 dana kašnjenje	Od 181 do 365 dana kašnjenje	Od 1 do 5 godina kašnjenje	Preko 5 godina kašnjenje	Ukupno
31. decembar								
2013. godine								
Stambeni krediti	1,633	868	324	285	166	-	-	3,276
Potrošački krediti	4,959	1,025	377	-	-	-	-	6,361
Kreditne kartice	1,839	72	-	31	-	-	-	1,942
Namjenski krediti	11	4	-	-	-	-	-	15
Ostali kreditni fizičkim licima, pokriveni hipotekom	2,800	722	302	505	126	-	-	4,455
Kreditni mikro i malim preduzećima	3,376	1,507	873	2	1,447	-	-	7,205
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	4,935	4,085	920	-	-	-	-	9,940
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	1,293	-	-	-	1,293
Kreditni finansijskim institucijama	3	-	-	-	-	-	-	3
	<u>19,556</u>	<u>8,283</u>	<u>2,796</u>	<u>2,116</u>	<u>1,739</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>34,490</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

a) Dospjeli ali pojedinačno neobezvrijeđeni krediti i plasmani (nastavak)

	U hiljadama EUR							Ukupno
	Do 30 dana kašnjenje	Od 31 do 60 dana kašnjenje	Od 61 do 90 dana kašnjenje	Od 91 do 180 dana kašnjenje	Od 181 do 365 dana kašnjenje	Od 1 do 5 godina kašnjenje	Preko 5 godina kašnjenje	
31. decembar 2012. godine								
Stambeni krediti	1,296	676	367	206	102	-	-	2,647
Potrošački krediti	4,298	1,063	433	-	-	4	-	5,798
Kreditne kartice	1,685	-	-	-	-	-	-	1,685
Namjenski krediti	9	6	-	-	-	-	-	15
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	2,080	556	256	253	87	-	-	3,232
Kreditni mikro i malim preduzećima	2,670	1,419	994	-	-	-	-	5,083
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	6,769	1,661	649	-	-	-	-	9,079
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	1,474	-	-	-	1,474
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-
	<u>18,807</u>	<u>5,381</u>	<u>2,699</u>	<u>1,933</u>	<u>189</u>	<u>4</u>	<u>-</u>	<u>29,013</u>

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja

	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Depoziti	3,644	2,067
Zaloga	8,384	12,525
Hipoteke	148,237	125,607
Garancije	19,908	22,458
Ukupno	<u>180,173</u>	<u>162,657</u>

Dospjeli ali individualno neobezvrijeđeni prikazani do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Depoziti	3,637	2,031
Zaloga	6,348	6,034
Hipoteke	133,414	99,066
Garancije	19,908	22,458
Ukupno	<u>163,307</u>	<u>129,589</u>

Individualno obezvrijeđeni prikazani do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Depoziti	7	36
Zaloga	2,036	6,491
Hipoteke	14,823	26,541
Ukupno	<u>16,866</u>	<u>33,068</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.5. Krediti i plasmani (nastavak)

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja

Banka kao predmet hipoteke uzima nepokretnosti čija vrijednost, po procjeni ovlaštenih procjenitelja, uobičajeno treba biti veća minimum 25% za izloženosti odobrene stanovništvu, odnosno 50% za izloženosti odobrene privredi, od iznosa plasmana, osim ako pojedinim odlukama nije definisano drugačije. Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti, poslovni prostori i zemljište zavisno od lokacije i njegove buduće namjene.

c) Restruktuirani krediti i plasmani

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- a. produžila rok otplate za glavnice ili kamatu,
- b. smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit,
- c. smanjila iznos duga, glavnice ili kamate ili
- d. napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Banka je restrukturirala u toku 2013. godine kredite u iznosu od EUR 27,494 hiljada (2012: EUR 27,322 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjenja za ispravku vrijednosti, je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	-	6,757	2,435	104	9,296
Kredit i potraživanja od klijenata Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	276,257	13	-	3	276,273
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	5,215	-	-	22	5,237
	<u>5,541</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>5,541</u>
31. decembar 2013. godine	<u>287,013</u>	<u>6,770</u>	<u>2,435</u>	<u>129</u>	<u>296,347</u>
31. decembar 2012. godine	<u>264,908</u>	<u>6,792</u>	<u>2,620</u>	<u>183</u>	<u>274,503</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjenja za ispravku vrijednosti je prikazana u sljedećoj tabeli:

	Finansije	Transport, saobraćaj i tele- komunikacije	Usluge, turizam i ugostiteljstvo	Trgovina	Građe- vinarstvo	Ruda- rstvo	Admini- stracija	Trgovina nekretni nama	Poljopri- vreda, lov i ribolov	Proizv- odnja	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	9,296	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,296
Kreditni i potraživanja od klijenata	8	6,945	3,181	72,345	15,111	6,023	16,829	27	9,121	8,980	3,980	133,723	276,273
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	2,742	-	-	-	-	-	-	-	-	2,482	13	-	5,237
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeha	5,541	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,541
31. decembar 2013. godine	17,587	6,945	3,181	72,345	15,111	6,023	16,829	27	9,121	11,462	3,993	133,723	296,347
31. decembar 2012. godine	19,163	7,683	2,832	75,239	15,470	6,009	15,380	28	7,610	12,632	3,353	109,104	274,503

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2013. godine				
Do 1 godine	3,695	9,011	1,156	13,862
Od 1 do 5 godina	17,522	23,507	1,481	42,510
	<u>21,217</u>	<u>32,518</u>	<u>2,637</u>	<u>56,372</u>

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2012. godine				
Do 1 godine	3,523	8,993	1,017	13,533
Od 1 do 5 godina	18,226	19,916	60	38,202
	<u>21,749</u>	<u>28,909</u>	<u>1,077</u>	<u>51,735</u>

5.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

5.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2013. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	RSD	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	-	2,816	90	189	138	3,233
Obaveze u devizama	-	2,793	73	149	136	3,151
Neto otvorena pozicija:						
- 31. decembra 2013. godine	-	23	17	40	2	82
- 31. decembra 2012. godine	-	5	57	94	20	176
% osnovnog kapitala:						
- 31. decembra 2013. godine	-	0.07%	0.06%	0.13%	0.01%	
- 31. decembra 2012. godine	-	0.02%	0.19%	0.32%	0.07%	
Agregatna otvorena pozicija:						
- 31. decembra 2013. godine		82				
- 31. decembra 2012. godine		176				
% osnovnog kapitala:						
- 31. decembra 2013. godine		0.27%				
- 31. decembra 2012. godine		0.60%				

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2013. godine:

	U hiljadama EUR		
	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3,595	43,404	46,999
Kredit i potraživanja od banaka	2,363	6,933	9,296
Kredit i potraživanja od klijenata	265,875	-	265,875
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	2,570	2,667	5,237
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	5,541	-	5,541
Ukupna sredstva	279,944	53,004	332,948
OBAVEZE			
Depoziti klijenata	239,635	16,907	256,542
Pozajmljena sredstva od banaka	47,383	-	47,383
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	113	-	113
Ukupno obaveze	287,131	16,907	304,038
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2013. godine	(7,187)	36,097	28,910
- 31. decembar 2012. godine	13,026	13,370	26,396

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabele prikazuju godišnje aktivne i pasivne kamatne stope monetarnih finansijskih instrumenata:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Pravna lica:	
- kratkoročni krediti iz sredstava Banke	7.39% do 13% p.a.
- kratkoročni krediti iz drugih izvora	po pojedinačnim ugovorima
- kratkoročni krediti bankama i drugim finansijskim organizacijama	po pojedinačnim ugovorima
- aranžmanski krediti	po pojedinačnim ugovorima
- dugoročni krediti iz sredstava Banke	3M EURIBOR + 8.61% do 12% p.a.
- dugoročni krediti iz drugih izvora	po pojedinačnim ugovorima
- krediti za mala i srednja preduzeća do 24 mjeseca	od 9.90% do 13% p.a.
- krediti za mala i srednja preduzeća preko 24 mjeseca	3M EURIBOR + 9.9% do 12% p.a.
- krediti za preduzetnike do 24 mjeseca	od 9.9% do 13% p.a.
- krediti za preduzetnike preko 24 mjeseca	3M EURIBOR + 9.9% do 12% p.a.

Aktivne kamatne stope koje su primjenjivane na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2013. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Stanovništvo:	
- gotovinski krediti	8.00% - 13.50% p.a.
- potrošački krediti	11.00% - 13.00% p.a.
- krediti za kupovinu automobila	9.49% - 13.49% p.a.
- krediti za adaptaciju i finansiranje do 60 mjeseci	8.25% - 11.55% p.a.
- krediti za adaptaciju i finansiranje preko 60 mjeseci	3M euribor + 8.47% do 10.25%
- stambeni krediti	6M EURIBOR + 4.66% do 7.95% p.a.

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite pravnih lica toku 2013. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	Od 0.30% p.a. do 1% p.a.
Kratkoročni depoziti	po pojedinačnim ugovorima
Dugoročni depoziti	po pojedinačnim ugovorima

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite fizičkih lica u toku 2013. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	0.30% - 1% p.a.
Štednja po viđenju:	
- EUR	0.50% p.a.
- ostale valute	bez kamate
Oročeni depoziti u EUR:	
- mjesec dana	0.50% - 2.00% p.a.
- tri mjeseca	2.05% - 3.50% p.a.
- šest mjeseci	2.55% - 3.80% p.a.
- 12 mjeseci	3.00% - 4.50% p.a.
- 24 mjeseca	3.60% - 5.50% p.a.
- 36 mjeseci	3.85% - 6.00% p.a.
Oročeni depoziti u stranim valutama (USD):	
- tri mjeseca	0.30% p.a.
- šest mjeseci	0.60% p.a.
- 12 mjeseci	0.75% p.a.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2013. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR					
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	5,958	-	-	-	-	5,958
HOV koje se drže do dospjeća	-	5,000	541	-	-	5,541
Kredit i potraživanja od klijenata	155,871	27,350	16,206	20,618	56,227	276,273
Ostala osjetljiva aktiva	-	-	-	725	1,918	2,643
Ukupno	<u>161,829</u>	<u>32,350</u>	<u>16,747</u>	<u>21,343</u>	<u>58,145</u>	<u>290,415</u>
% od ukupne kamatonosne aktive	55.72%	11.14%	5.77%	7.35%	20.02%	100%
Osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	110,485	15,206	40,732	52,279	20,933	239,635
Kamatonosne pozajmice	20,002	14,290	10,006	11	3,089	47,398
Ukupno	<u>130,487</u>	<u>29,496</u>	<u>50,738</u>	<u>52,290</u>	<u>24,022</u>	<u>287,033</u>
% od ukupne kamatonosnih Obaveza	45.46%	10.28%	17.68%	18.22%	8.37%	100%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2013. godine	<u>31,342</u>	<u>2,854</u>	<u>(33,991)</u>	<u>(30,947)</u>	<u>34,123</u>	<u>3,381</u>
- 31. decembra 2012. godine	<u>47,662</u>	<u>(26,445)</u>	<u>(14,128)</u>	<u>(24,110)</u>	<u>22,282</u>	<u>5,261</u>
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2013. godine	<u>31,342</u>	<u>34,196</u>	<u>205</u>	<u>(30,742)</u>	<u>3,381</u>	
- 31. decembra 2012. godine	<u>47,662</u>	<u>21,217</u>	<u>7,089</u>	<u>(17,021)</u>	<u>5,261</u>	

5.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

5.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

5.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstava sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

U hiljadama EUR

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	46,999	-	-	-	-	-	46,999
Kredit i potraživanja od banaka	9,296	-	-	-	-	-	9,296
Kredit i potraživanja od klijenata	22,550	19,306	27,122	45,132	108,750	53,412	276,273
HOV raspoložive za prodaju	-	-	-	653	4,584	-	5,237
HOV koje se drže do dospjeća	-	5,000	541	-	-	-	5,541
Ostala finansijska aktiva uključujući ulaganje u akcije	917	2,045	-	-	-	-	2,962
Ukupno	79,762	26,351	27,663	45,785	113,334	53,412	346,307
Finansijske obaveze							
Depoziti klijenata	45,235	19,702	46,832	65,164	79,524	87	256,544
Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata	100	3,575	6	16,010	27,805	-	47,496
Ostale finansijske obaveze	2,560	-	-	285	11	-	2,856
Ukupno	47,895	23,277	46,838	81,459	107,340	87	306,896
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2013. godine	31,867	3,074	(19,175)	(35,674)	5,994	53,325	39,411
- 31. decembra 2012. godine	20,377	(26,099)	3,469	(16,967)	4,217	39,279	24,276
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2013. godine	31,867	34,941	15,766	(9,908)	(13,914)	39,411	
- 31. decembra 2012. godine	20,377	(5,722)	(2,253)	(19,220)	(15,003)	24,276	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2013. godine	10.38%	11.39%	5.14%	-6.49%	-4.50%	12.84%	
- 31. decembra 2012. godine	7.38%	-2.07%	-0.82%	-6.96%	-5.43%	8.79%	

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2013. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza od 3 mjeseca do 1 godine. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Na dan 31. decembra 2013. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospjeća korišćenjem modela Societe Generale Grupe baziranom na istorijskim podacima Banke. Banka primjenjuje navedeni pristup upravljanja likvidnošću od 31. decembra 2012. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

5.4.2. Ročnost finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijeća (nediskontovani tokovi gotovine)

	U hiljadama EUR						
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2013. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	-	-	-	11,000	12,000	-	23,000
Obaveze prema klijentima	22,446	21,472	19,702	111,996	79,524	87	255,227
Obaveze po kreditima	-	2	3,575	5,016	15,805	-	24,398
Ostale obaveze	2,560	-	-	285	11	-	2,856
	<u>25,006</u>	<u>21,474</u>	<u>23,277</u>	<u>128,297</u>	<u>107,340</u>	<u>87</u>	<u>305,481</u>

	U hiljadama EUR						
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2012. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	67	-	7,000	-	29,000	-	36,067
Obaveze prema klijentima	11,193	27,809	37,808	76,008	52,224	7	205,049
Obaveze po kreditima	-	3,733	-	3,571	19,287	-	26,591
Ostale obaveze	2,494	-	-	285	248	-	3,027
	<u>13,754</u>	<u>31,542</u>	<u>44,808</u>	<u>79,864</u>	<u>100,759</u>	<u>7</u>	<u>270,734</u>

5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR Fer vrijednost	
	2013.	2012.	2013.	2012.
Finansijska sredstva				
Kredit i potraživanja od banaka	9,296	9,575	9,296	9,575
Kredit i potraživanja od klijenata	265,875	242,356	265,875	242,356
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	5,237	6,352	5,237	6,352
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća	5,541	6,419	5,541	6,419
Finansijske obaveze				
Depoziti klijenata	256,542	209,411	256,542	209,411
Pozajmljena sredstva od banaka	47,383	62,544	47,383	62,544
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	113	-	113	-
Ostale obaveze	2,856	2,705	2,856	2,705

Pravična vrijednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstva mogu biti prodana, ili obaveze izmirene, između obaviještenih voljnih učesnika u toku trajanja nezavisne transakcije. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktualne prodaje finansijskog instrumenta.

Prilikom procjene pravične vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine**5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)****5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)***a) Krediti i plasmani bankama*

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate.

Pravična vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonočnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan izvještaja o finansijskoj poziciji.

b) Krediti i avansi klijentima

U cilju utvrđivanja pravične vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome pravična vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan izvještaja o finansijskom položaju. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerođostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

c) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Pravična vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama.

d) Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospjeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospjeća preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospjećem. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerođostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za pravičnu vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

e) Hijerarhija fer vrijednosti

MSFI 7 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odlikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti). Banka ne posjeduje finansijske instrumente uključene u Nivo 2.
- Nivo 3 – unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci).

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Banka, u svom vrednovanju, uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

5.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore (Sl. list CG, br. 60/08, 41/09 i 55/12). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od:

- osnovnog kapitala (uplaćeni akcijski kapital, neraspoređena dobit iz prethodnih godina, dobit tekuće godine, umanjena za gubitak);
- dopunskog kapitala (rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja: zakonske, statutarne i druge rezerve, subordinisani kredit);
- umanjениh za nematerijalna ulaganja, pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke kao i za iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (nastavak)

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2013. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarnim finansijskim iskazima iznosi 12,28% (2012. godine: 12,25%).

5.7. Analize osjetljivosti

5.7.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženosti deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	2013. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Sredstva				
Kredit i potraživanja od banaka	9,296	3,341	334	(334)
Ukupno sredstva	<u>9,296</u>	<u>3,341</u>	<u>334</u>	<u>(334)</u>
Obaveze				
Depoziti klijenata	256,542	3,260	326	(326)
Ukupno obaveze	<u>256,542</u>	<u>3,260</u>	<u>326</u>	<u>(326)</u>
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2013. godine			<u>8</u>	<u>(8)</u>
- 31. decembar 2012. godine			<u>18</u>	<u>(18)</u>

Na dan 31. decembra 2013. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 8 hiljada EUR (31. decembar 2012. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 18 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

5.7. Analize osjetljivosti (nastavak)

5.7.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p.

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
	2013.	+0.4 b.p. EUR KS	-0.4 b.p. EUR KS
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	46,999	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	9,296	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	265,875	1,064	(1,064)
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	5,237	-	-
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	5,541	-	-
	<u>332,948</u>	<u>1,064</u>	<u>(1,064)</u>
Obaveze			
Depoziti klijenata	256,542	-	-
Pozajmljena sredstva od banaka	47,383	190	(190)
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	113	-	-
	<u>304,038</u>	<u>190</u>	<u>(190)</u>
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2013. godine		<u>874</u>	<u>(874)</u>

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 p.p., dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 874 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
 31. decembar 2013. godine

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA

a) Prihodi od kamata

U hiljadama EUR	2013	2012 (korigovano)
Depoziti kod:		
- inostranih banaka	-	6
- Centralne banke	1	27
	1	33
Kredit:		
- državnim organizacijama	1,852	879
- Vladi Crne Gore	104	-
- preduzećima	8,531	9,221
- fizičkim licima	12,501	10,402
	22,988	20,502
Hartije od vrijednosti:		
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	312	234
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	222	63
	534	297
<i>Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima</i>	(286)	(157)
	23,237	20,675

b) Rashodi kamata

U hiljadama EUR	2013	2012 (korigovano)
Depoziti:		
- finansijskih institucija	571	551
- državnih organizacija	138	46
- preduzeća	3,103	2,120
- fizičkih lica	2,511	1,586
	6,323	4,303
Kredit i ostale pozajmice	1,960	3,849
	8,283	8,152

7. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Troškovi obezvrjeđenja

U hiljadama EUR	2013	2012 (korigovano)
Neto povećanje rezervisanja po osnovu:		
- kredita	3,572	2,829
- naknada	5	(4)
- operativnog rizika	413	8
- ostalo	119	113
	4,109	2,946

b) Troškovi rezervisanja

U hiljadama EUR	2013	2012 (korigovano)
Neto povećanje rezervisanja po osnovu:		
- vanbilansnih stavki	102	119
- ostalo	297	-
	399	119

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine
7. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (nastavak)
c) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja
2013. godina

U hiljadama EUR	Kreditni (napomena 16)	Kamate (napomena 16)	Naknade	Rezerve za operativni rizik (napomena 24)	Ostalo	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti (napomena 24)	Ostali troškovi rezervisanja (napomena 24)	Ukupno
Stanje na početku godine	2,990	45	-	240	-	384	-	3,659
Efekti korekcija početnog stanja na osnovu nove regulative CBCG (napomena 2.3)								
Efekti promjene metodologije obračuna ispravki vrijednosti i rezervisanja	193	(53)	-	-	-	(187)	-	(47)
Preknjižavanje ispravljenih kredita plasiranih komitentima, obračunate kamate i ostale aktive iz vanbilansne evidencije u bilansnu evidenciju	7,196	299	-	-	-	-	-	7,495
Korigovano stanje 1. januar 2013. godine	10,379	291	-	240	-	197	-	11,107
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	3,572	-	5	413	119	102	297	4,508
Prenos na vanbilans	(2,892)	(36)	-	-	-	-	-	(2,928)
Stanje na kraju godine	11,059	255	5	653	119	299	297	12,687

2012. godina (korigovano)

U hiljadama EUR	Kreditni	Kamate	Naknade	Rezerve za operativni rizik	Ostalo	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti	Ostali troškovi rezervisanja	Ukupno
Stanje na početku godine	3,422	8	-	232	-	265	-	3,927
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	2,829	263	4	8	-	119	-	3,223
Prenos na vanbilans	(3,261)	(226)	(4)	-	-	-	-	(3,491)
Stanje na kraju godine	2,990	45	-	240	-	384	-	3,659

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

a) Prihodi od naknada

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Naknade po kreditima	1,337	1,230
Naknade po vanbilansnim poslovima	819	434
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	1,512	1,115
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	635	877
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	1,340	1,265
Naknada za platne spiskove	229	253
Ostale naknade i provizije	733	586
	<u>6,605</u>	<u>5,760</u>

b) Rashodi od naknada

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Naknade Centralnoj banci	307	316
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	89	131
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1,074	563
Naknade po primljenim kreditima i garancijama	466	306
Naknade za Visa i Master kartice	435	479
Naknade za elektronsko bankarstvo	159	193
Ostale naknade i provizije	6	13
	<u>2,536</u>	<u>2,001</u>

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Neto zarade	3,265	3,305
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	2,856	2,450
Ostale neto naknade zaposlenima	196	208
Otpremnine i jubilarne nagrade	211	66
Naknade članovima Odbora direktora	53	57
Neto trošak prevoza	82	82
Putni troškovi i dnevnice	36	30
Obuka zaposlenih	47	15
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	53	40
Ostali troškovi	142	177
	<u>6,941</u>	<u>6,430</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Troškovi zakupa	357	421
Troškovi obezbjeđenja	170	181
Troškovi električne energije i goriva	149	151
Čišćenje	103	116
Održavanje kompjutera i opreme	467	468
Porezi vezani za poslovni prostor	42	12
Troškovi održavanja vozila	13	11
Osiguranje	129	146
Revizija	162	152
Obrada podataka	52	56
Sudski troškovi	4	8
Ostale stručne naknade	347	181
Troškovi advokatskih usluga	46	62
Konsultantske usluge	20	18
Troškovi transporta novca	166	160
Telefon	77	96
Troškovi komunikacionih mreža	165	192
Poštarina	25	31
Kancelarijski materijal	56	71
Komunalne usluge	25	32
Troškovi reprezentacije	9	12
Reklamiranje i marketing	328	694
Razni troškovi	368	360
	<u>3,280</u>	<u>3,631</u>

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Nekretnine i oprema (napomena 18)	949	863
Nematerijalnih ulaganja (napomena 19)	143	105
	<u>1,092</u>	<u>968</u>

12. OSTALI PRIHODI

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	1,396	7
Prihodi od transporta i deponovanja gotovog novca	79	67
Ostali prihodi	769	68
	<u>2,244</u>	<u>142</u>

Dobici od prodaje osnovnih sredstava u 2013. godini odnose se na prodaju stare poslovne zgrade čija je neto knjigovodstvena vrijednost u trenutku prodaje bila EUR 502 hiljade, a ostvarena prodajna vrijednost EUR 1,896 hiljada.

Ostali prihodi u 2013. godini u iznosu od EUR 769 hiljada (2012: EUR 67 hiljada) se najvećim dijelom, u iznosu od EUR 738 hiljada, odnose na prihodovanja starih salda na privremenim računima banke u skladu sa Odlukom Odbora za reviziju broj 12 od 17. maja 2013. godine. Banka je formirala rezervisanja po tom osnovu u iznosu od EUR 297 hiljada (napomena 24).

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Obračunati tekući porez	312	167
Obračunati odloženi porez	211	47
	<u>523</u>	<u>214</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR	2013	2012 <i>(korigovano)</i>
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	5,411	2,228
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	487	200
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	42	19
Ostalo	(6)	(5)
Porez na dobit iskazan u bilansu uspjeha	523	214
<i>Efektivna poreska stopa</i>	9.67%	9.59%

Poreska stopa korišćena za 2013. i 2012. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

c) Odložene poreske obaveze

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. <i>(korigovano)</i>
Odložena poreska obaveza kao rezultat knjiženih nerealizovanih dobitaka po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	70	124
Odložena poreska pasiva MRS 19	8	1
Privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine i opremu	44	23
Privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice neto potraživanja od kredita	189	-
	311	148

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	5,993	6,275
- u stranoj valuti	584	771
Žiro račun	22,026	8,006
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	18,394	15,159
Ostalo	2	6
	<u>46,999</u>	<u>30,217</u>

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 35/2011 od 27. jula 2011. godine, i dopune Odluke „Sl. List CG“ 22/2012 i 61/2012), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 9.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 8.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine primjenjuje se stopa od 9.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u toku prethodnog nedjeljnog perioda, dva dana prije isteka perioda održavanja.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom, 50% sredstava obavezne rezerve predstavlja kamatonosni dio i od koga Banka može 35% držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora. Na 15% ukupno izdvojenih sredstava obavezne rezerve banke, Centralna banka isplaćuje do osmog u mjesecu za prethodni mjesec naknadu obračunatu po stopi koja je jednaka EONIA (Euro OverNight Index Average) umanjena za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
Korespodentni računi kod inostranih banaka	6,933	7,030
Oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu	2,363	2,545
	<u>9,296</u>	<u>9,575</u>

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka ima otvorene račune kod sljedećih inostranih banaka: Societe General Bank Paris, Euro Axis Bank Moscow, Credit Suisse AG Bank Zurich, Commerz Bank AG Frankfurt, Mizuho Corporat Bank Tokyo, Societe General Banka Beograd.

Oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine iznose EUR 2,363 hiljade odnose se na depozite oročene kod Societe Generale New York na period od tri dana uz godišnju kamatnu stopu od 0.05%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. <i>(korigovano)</i>
Dospjeli krediti:		
- opštine (javne organizacije)	91	63
- privredna društva u privatnom vlasništvu	7,676	10,765
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	1,378	1
- fizička lica	2,874	5,469
- ostalo	2	11
Kratkoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	-	3,000
- opštine (javne organizacije)	5	-
- privredna društva u privatnom vlasništvu	45,788	37,934
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	1,000	103
- fizička lica	2,026	2,039
- ostalo	31	-
Dugoročni krediti:		
- Vlada	14,623	10,000
- privredna društva u privatnom vlasništvu	3,447	4,015
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	61,784	68,595
- opštine (javne organizacije)	6,308	8,015
- fizička lica	129,208	102,113
- ostalo	32	34
	<u>276,273</u>	<u>252,157</u>
Kamatna potraživanja:		
- krediti	988	773
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	1,287	783
- kamata po lizingu	4	-
- naknade	(1,413)	(1,182)
Pale garancije	50	493
	<u>916</u>	<u>867</u>
Ukupno	277,189	253,024
<i>Minus:</i>		
Ispravka vrijednosti kredita	(11,059)	(10,377)
Ispravka vrijednosti kamata	(255)	(291)
	<u>(11,314)</u>	<u>(10,668)</u>
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	<u>265,875</u>	<u>242,356</u>

Kratkoročni krediti privrednim društvima se najvećim dijelom odobravaju za obrtna sredstva sa rokom od mesec dana do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobreni na period od 12 do 180 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, rudarstva i energetike, i građevinarstva. Kratkoročni i dugoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz nominalnu kamatnu stopu u visini od 5.05% do 12.5% godišnje.

Kratkoročni krediti stanovništvu se odobravaju na period od 6 do 12 mjeseci sa kamatnom stopom u rasponu od 6.50% do 13.50% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti stanovništvu obuhvataju gotovinske kredite, kredite za stambenu izgradnju, adaptaciju stambenog i poslovnog prostora, finansiranje kupovine potrošnih dobara i ostale namjene, odobrene na period od 12 do 360 mjeseci uz kamatnu stopu na godišnjem nivou, u rasponu od 6.30% do 13.5%.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju obuhvata najvećim dijelom komitente sa sjedištem na području Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

	31. decembar 2013	31. decembar 2012. (korigovano)
U hiljadama EUR		
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	9,121	7,610
Rudarstvo	6,023	6,009
Prerađivačka industrija	8,980	9,461
Snadbijevanje vodom	525	587
Građevinarstvo	15,111	15,470
Trgovina	72,345	75,239
Saobraćaj i skladištenje	1,549	1,099
Usluge pružanja smještaja i ishrane	2,811	2,424
Informisanje i komunikacija	5,396	6,584
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8	-
Trgovina nekretninama	27	28
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2,497	2,084
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	913	906
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	15,916	14,474
Obrazovanje	144	166
Zdravstvo i socijalna zaštita	665	415
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	148	88
Ostale uslužne djelatnosti	371	409
Stanovništvo	133,723	109,104
	276,273	252,157

17. SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI

Sredstva namijenjena prodaji sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine, u iznosu od EUR 1.193 hiljade (2012: EUR 697 hiljada) odnose se na dio sredstava stečenih po osnovu naplate potraživanja koje banka ima u svom vlasništvu u periodu kraćem od 12 mjeseci. Sredstva sa stanjem na dan bilansa odnose se na nepokretnosti koje je Banka stekla po osnovu naplate potraživanja od tri pravna i jednog fizičkog lica, od čega se najveći iznos odnosi na sredstva stečena od Vitro Group d.o.o. Podgorica u iznosu EUR 1.096 hiljada. Stečena sredstva evidentiraju se po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva. Sredstva koja su iskazana u okviru sredstava namijenjena prodaji na dan 31.12.2012. godine, prodana su tokom 2013. godine.

18. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

a) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
U hiljadama EUR		
<i>Banke i finansijske organizacije:</i>		
- AIK banka A.D., Niš, Republika Srbija	7	7
- JUBMES banka A.D., Beograd, Republika Srbija	3	3
- Beogradska berza A.D., Beograd, Republika Srbija	6	6
- Lovćen osiguranje A.D., Podgorica	28	10
- CG Broker A.D., Podgorica (učešće Banke 11.57%)	128	32
	172	58
<i>Druga pravna lica:</i>		
- Plantaže A.D., Podgorica (učešće Banke 9.23%)	2,482	3,171
- Centralna depozitarna agencija A.D., Podgorica	5	5
- Tržište novca A.D., Beograd, Republika Srbija	5	5
- Montenegro Airlines A.D., Podgorica	3	3
	2,667	3,184
- Obveznice Ministarstva finansija Crne Gore	2,570	3,110
	5,237	6,352

Obveznice Ministarstva finansija Crne Gore u iznosu od EUR 2,570 hiljada obuvata hartije od vrijednosti koje je emitovao Ministarstvo finansija Crne Gore u septembru 2012. godine, sa nominalnom vrijednošću EUR 2,476 hiljada, rokom dospijanja od 5 godina i sa godišnjom kamatnom stopom od 7%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

18. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

b) Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea

Na dan 31. decembra 2013. godine stanje hartija od vrijednosti koje se drže do dospijea iznosi EUR 5,541 hiljadu (2012. godine: EUR 6,419 hiljada) i odnosi se na kupovinu državnih zapisa sa rokom dospijea od 182 dana, koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore. Stanje se sastoji iz sledeceg: EUR 4,000 hiljade državnih zapisa kupljenih na 8. aukciji od 26. avgusta 2013. godine, sa stopom prinosa od 3.35% godišnje, EUR 1,027 hiljade zapisa kupljenih na 9. aukciji od 03. septembra, sa stopom prinosa 3.50% godišnje, EUR 533 hiljade kupljenih na 11. aukciji od 01. decembra, sa stopom prinosa 3.00% godišnje, dok je na 12. aukciji od 01. decembra je kupljeno EUR 12 hiljada zapisa sa stopom prinosa 2.85% godišnje.

Neamortizovani diskont po osnovu državnih zapisa na kraju godine je EUR 31 hiljadu. Dio zapisa je finansiran iz sredstava obavezne rezerve koja Banka drži kod Centralne Banke Crne Gore. U skladu sa članom 8 Odluke o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne Banke Crne Gore („Sl. list CG 35/11 od 27. jula 2011. godine i dopunama Odluke, Sl. List CG 22/12 i 61/12), Banka može 35% kamatonosnog dijela obavezne rezerve držati u obliku državnih zapisa.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2013. godinu i 2012. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	Građevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje, 1. januar 2012. godine	11,203	4,820	16,023
Povećanja	2,039	1,415	3,454
Otuđenja i rashodovanja	-	(777)	(777)
Prenos na stalna sredstva namijenjena prodaji	(1,311)	-	(1,311)
Stanje, 31. decembar 2012. godine (korigovano)	11,931	5,458	17,389
Povećanja	25	419	444
Otuđenja i rashodovanja	-	(309)	(309)
Prijenosi	(18)	18	-
Stanje, 31. decembar 2013. godine	11,938	5,586	17,524
Ispravka vrijednosti			
Stanje, 1. januar 2012. godine	1,260	3,974	5,234
Amortizacija (napomena 10)	324	539	863
Otuđenja i rashodovanja	-	(748)	(748)
Prenos na stalna sredstva namijenjena prodaji	(614)	-	(614)
Stanje, 31. decembra 2012. (korigovano)	970	3,765	4,735
Amortizacija (napomena 10)	439	510	949
Otuđenja i rashodovanja	-	(302)	(301)
Stanje, 31. decembar 2013. godine	1,409	3,973	5,382
Sadašnja vrijednost:			
- 31. decembra 2013. godine	10,529	1,613	12,142
- 31. decembra 2012. godine (korigovano)	10,961	1,693	12,654

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

20. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2013. godine i 2012. godine:

U hiljadama EUR	2013.	2012. <i>(korigovano)</i>
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januar	846	768
Povećanja	148	191
Otpis	(5)	(113)
Stanje, 31. decembra	989	846
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januar	546	554
Amortizacija (napomena 10)	143	105
Otpis	(5)	(113)
	684	546
Neotpisana vrijednost na dan	305	300

21. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. <i>(korigovano)</i>
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	1,013	1,394
Ostala poslovna potraživanja	56	54
Unaprijed plaćeni troškovi	102	80
	1,171	1,528
<i>Ispravka vrijednosti ostale aktive</i>	<i>(10)</i>	<i>(10)</i>
	1,161	1,518

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 1,013 hiljada na dan 31. decembra 2013. godine (31. decembra 2012: EUR 1,394 hiljada) se odnosi na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva.

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG” br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12 i 13/13), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 40% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke. Ulaganjima u nepokretnosti ne smatra se sticanje nepokretnosti u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja banke, ukoliko od dana sticanja nepokretnosti nije prošlo više od četiri godine. Propisima Centralne banke Crne Gore nije propisan rok u kome Banka mora da proda sredstva stečena naplatom potraživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

22. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
Depoziti po viđenju:		
- Vlada RCG	5,190	6,439
- finansijske institucije	315	654
- privredna društva u privatnom vlasništvu	62,243	36,270
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	5,340	1,438
- opštine (javne organizacije)	4,368	2,715
- fondovi	226	373
- fizička lica	34,026	31,378
- neprofitne organizacije	2,831	3,688
- ostali	40	330
	114,579	83,285
Sredstva na escrow računu	195	290
Kratkoročni depoziti:		
- finansijske institucije	2,265	8,909
- privredna društva u privatnom vlasništvu	31,269	45,392
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	20,001	14,155
- opštine (javne organizacije)	2,000	-
- fondovi	300	500
- fizička lica	54,937	49,466
- neprofitne organizacije	56	835
	110,828	119,257
Dugoročni depoziti:		
- finansijske institucije	5,875	2,932
- fizička lica	12,443	6
- privredna društva u privatnom vlasništvu	7,516	2,462
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	3,100	66
- neprofitne organizacije	691	-
	29,625	5,466
	255,227	208,298
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Fakturisana kamata: depoziti	877	722
Vremenska razgraničenja: depoziti	438	391
	1,315	1,113
	256,542	209,411

Na depozite po viđenju fizičkih lica, privrednih društava, javnih i drugih organizacija se obračunava kamata od 0.3% do 1% na godišnjem nivou. Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0.3 % do 6%. godišnje.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti pravnih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0.3% do 7% godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

23. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
<i>Obaveze prema povezanim licima:</i>		
Societe Generale, Pariz, Francuska	23,035	36,028
<i>Obaveze prema inostranim kreditorima:</i>		
Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“)	24,453	26,666
	47,488	62,694
Vremenska razgraničenja naknada po kreditima EBRD	(105)	(150)
	47,383	62,544

Na dan 31. decembra 2013. godine, obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama u iznosu od EUR 47,383 hiljade uključuju primljene kredite od matične banke u iznosu od EUR 23,035 hiljada na period do pet godina, uz kamatnu stopu koja se kretala od 3.852% + 1M EURIBOR do 5.10% godišnje. Neiskorišćeni iznos od odobrenog limita po kreditima od matične banke na kraju 2013. godine je bio EUR 72,000 hiljade.

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj banci za obnovu i razvoj po osnovu dva dugoročna kredita u iznosu od EUR 24,453 hiljada koji su namijenjeni za finansiranje podsticanja razvoja malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori. Prvi kredit je odobren 30. avgusta 2010. godine u ukupnom iznosu EUR 25 miliona na period od 5 godina, sa godišnjom kamatnom stopom od 2.65% + 6M EURIBOR. Drugi kredit u iznosu od EUR 10,000 hiljada odobren je 24. decembra 2012. godine sa grejs periodom od 2 godine, po godišnjoj kamatnoj stopi od 2,65% + 6M EURIBOR. Kredit se otplaćuje nakon isteka grejs perioda, u polugodišnjim anuitetima. U skladu sa uslovima ugovora, Evropska banka za obnovu i razvoj zahtijeva od Banke koeficijent solventnosti banke 1% iznad propisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Na dan 31. decembra 2013. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.

Dospjeće obaveza po uzetim kreditima i pozajmicama prikazano je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
do 1 godine	19,683	14,407
od 1 do 2 godine	19,024	24,857
od 2 do 3 godine	2,881	17,572
od 3 do 4 godine	5,882	1,430
od 4 do 5 godina	18	4,428
	47,488	62,694

24. OSTALE REZERVE

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti	299	197
- operativnog rizika	653	241
- prihodovanja starih salda (napomena 12)	297	-
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	521	440
Ostalo	2	-
	1,772	878

Rezervisanja za operativni rizik sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od EUR 653 hiljade najvećim dijelom se odnose na rezervisanja po osnovu sudskih sporova koji se vode protiv Banke u iznosu od EUR 540 hiljada.

Rezervisanja za naknade zaposlenima u iznosu EUR 521 hiljadu sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada nakon ispunjavanja uslova, i utvrđene su od strane ovlaštenog aktuaru korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

24. OSTALE REZERVE (nastavak)

Pretpostavke koje su korišćene u svrhu procjene sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada prikazane su u pregledu koji slijedi:

	Procjena na dan	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
	%	%
Diskontna stopa – za otpremnine zaposlenih	3.00	3.99
Diskontna stopa – za jubilarne nagrade zaposlenih	2.00	3.56
Kretanje radne snage	1	1
Stopa inflacije	1.90	1.65
Očekivana stopa rasta zarada	-	-

Kretanje na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazano je u narednoj tabeli:

	2013.	2012. (korigovano)
U hiljadama EUR		
Stanje na početku godine	440	510
Rezervisanja u toku godine (napomena 7)	53	40
Aktuarski dobici prenijeti na kapital	28	(110)
Stanje na dan 31. decembra	521	440

25. OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
U hiljadama EUR		
Obaveze po komisionim poslovima	350	129
Primljeni avansi	293	477
Obaveze za ostale poreze	32	67
Obaveze po osnovu isplate dividendi	285	285
Obaveze po osnovu otpremnina	-	66
Obaveze po osnovu bonusa	487	438
Obaveze prema dobavljačima	405	329
Ukalkulisane obaveze	334	225
Ostale obaveze	46	374
	2,232	2,390

26. KAPITAL

Na dan 31. decembra 2013. godine akcijski kapital Banke čini 96,736 običnih akcija (31. decembra 2012. godine 96,736 obične akcije), pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 255.65.

Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/2008, 44/2010 i 40/2011) je definisao minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5 miliona EUR. Na dan 31. decembra 2013. godine novčani kapital Banke je usaglašen sa propisanim minimumom.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2013. godine i 2012. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	2013			2012 (korigovano)		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Societe Generale, Pariz, Francuska	87,602	22,395	90.56%	87,602	22,395	90.56%
BADER LARS ERNEST, Sent Kits- Nevis	3,836	981	3.98%	-	-	-
Plantaže A.D., Podgorica	2,824	722	2.92%	2,824	722	2.92%
NFD Aureus global developed O.I.F., Hrvatska	-	-	-	1,834	469	1.90%
East Capital Holding, Stockholm, Švedska	-	-	-	1,116	285	1.15%
Ostali	2,474	633	2.54%	3,360	860	3.47%
	96,736	24,731	100.00%	96,736	24,731	100.00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

27. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama (Sl. list RCG" br. 17/08, 44/10, 40/11) i propisima Centralne banke Crne Gore.

Koeficijent solventnosti Banke je na dan 31. decembra 2013. godine iznosio 12.28% (31. decembra 2012. godine: 12.25%).

28. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. <i>(korigovano)</i>
Neopozive obaveze za davanje kredita	21,216	21,749
Neopozivi dok. akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	2,637	1,077
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	122	53
Izdate garancije		
- Izdate plative garancije	23,076	20,534
- Izdate činidbene garancije	4,242	8,375
- Ostale vrste garancija	5,200	-
Izdate mjenice i dati avali	120	-
Kolateral po osnovu potraživanja	1,721,993	1,445,597
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	10,028	8,934
Ukupno	1,788,634	1,506,319
Memorandum		
- Evidentna kamata	1,774	110
Ukupno	1,790,408	1,506,429

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br.22/12, 55/12 i 57/2013) potraživanja se iz bilansa banke prenose u internu evidenciju ako banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

1) za neobezbijeđeno potraživanje:

- kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
- ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;

2) za obezbijeđeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

U skladu sa važećom regulativom banka navedena potraživanja isknjižila iz bilansne evidencije i dalje vodi u internoj evidenciji do momenta njihove naplate ili definitivnog otpisa. Prelaskom na novi kontni okvir, 1. januara 2013. godine sva potraživanja koja su zadovoljavala kriterijume iz Odluke Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br.22/12, 55/12 i 57/13), Banka je sa vanbilansne evidencije prenijela na odgovarajuće račune u bilansnu evidenciju. Evidentna kamata, odnosno kamata koja je obračunavata u vanbilansnoj evidenciji, nije prenešena na bilansna konta.

Iznosi glavnice I kamate u internoj evidenciji su prikazani kako slijedi:

U hiljadama EUR	2013.	2012.
Glavnica	4,856	9,991
Kamata	2,800	1,743
Stanje na dan 31. decembra	7,656	11,734

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Lica povezana sa Bankom su matična Banka kao i članice Societe Generale Grupe, akcionari Banke, predstavnici rukovodstva i zaposleni Banke.

U hiljadama EUR

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
Potraživanja		
<i>Korespondentni računi kod inostarnih banaka:</i>		
- Societe Generale Paris	6,256	5,871
- Societe Generale New York	73	76
- SKB Banka, Ljubljana	-	1
	<u>6,329</u>	<u>5,948</u>
<i>Oročeni depoziti kod povezanih pravnih lica:</i>		
- Societe Generale New York	<u>2,363</u>	<u>2,544</u>
<i>Kredit:</i>		
- Plantaže A.D., Podgorica	7,864	6,298
- Milšped d.o.o., Podgorica	43	70
- Gorčin d.o.o.	19	20
- Cavic d.o.o.	13	16
- 3M Makarije d.o.o.	-	9
- MS Global d.o.o.	10	-
	<u>7,949</u>	<u>6,413</u>
<i>Ulaganja u kapital drugih pravnih lica:</i>		
- Plantaže A.D., Podgorica	2,482	3,171
- Lovćen osiguranje, Podgorica	<u>28</u>	<u>10</u>
	<u>2,510</u>	<u>3,181</u>
<i>Ostala potraživanja:</i>		
- Societe Generale Paris	<u>7</u>	<u>-</u>
Ukupno potraživanja	<u><u>19,158</u></u>	<u><u>18,086</u></u>
Obaveze		
<i>Depoziti:</i>		
- Građevinar d.o.o.	600	1,300
- Lovćen osiguranje, Podgorica	<u>2,023</u>	<u>2,670</u>
	<u>2,623</u>	<u>3,970</u>
<i>Obaveze po kreditima:</i>		
- Societe Generale Paris (napomena 23)	<u>23,000</u>	<u>36,000</u>
<i>Obaveze za kamatu:</i>		
- Societe Generale Paris (napomena 23)	<u>35</u>	<u>28</u>
<i>Ostale obaveze:</i>		
- Societe Generale Paris	358	219
- Societe Generale Banka Srbija A.D., Beograd	<u>2</u>	<u>-</u>
	<u>360</u>	<u>219</u>
Ukupno obaveze	<u><u>26,018</u></u>	<u><u>40,217</u></u>
Obaveze, neto	<u><u>(6,860)</u></u>	<u><u>(22,131)</u></u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Krediti zaposlenima iznose EUR 4,463 hiljade (31. decembra 2012. godine: EUR 3,868 hiljade) i najvećim dijelom se odnose na odobrene dugoročne kredite sa kamatnim stopama u rasponu od 4% + 6M Euribor do 8.02% + 6M Euribor na godišnjem nivou.

U hiljadama EUR

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012. (korigovano)
<u>Vanbilansne pozicije</u>		
<i>Date garancije:</i>		
- Plantaža A.D, Podgorica	100	100
- Milšped d.o.o., Podgorica	530	500
	<u>630</u>	<u>600</u>
<i>Primljene garancije:</i>		
- Societe Generale Paris	78,460	71,915
- Banka Societe Generale Albania	500	600
- SG Vienna – Austria	-	182
	<u>78,960</u>	<u>72,697</u>

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima u toku 2013. godine i 2012. godine su sljedeći:

U hiljadama EUR	2013.	2012. (korigovano)
<u>Prihodi</u>		
<i>Prihodi od kamata:</i>		
- Plantaža A.D, Podgorica	326	342
- Milšped d.o.o., Podgorica	5	-
- Gorčin d.o.o	2	-
- Cavnica d.o.o	1	-
- MS Global d.o.o	1	-
- Societe Generale Paris	-	5
- Societe Generale New York	1	1
	<u>336</u>	<u>348</u>
<i>Prihodi od naknada:</i>		
- Plantaža A.D, Podgorica	6	16
- Milšped d.o.o., Podgorica	8	-
- Societe Generale Paris	1	-
	<u>15</u>	<u>16</u>
Ukupno prihodi	<u>351</u>	<u>364</u>
<u>Rashodi</u>		
<i>Rashodi od kamata i naknada:</i>		
- Građevinar d.o.o.	34	6
- Lovćen Osiguranje	-	1
- Societe Generale Paris	1,734	3,266
- Societe Generale New York	4	5
	<u>1,772</u>	<u>3,278</u>
<i>Opšti troškovi:</i>		
- Societe Generale Paris	341	173
- Societe Generale Banka Srbija A.D., Beograd	10	10
	<u>351</u>	<u>183</u>
Ukupno rashodi	<u>2,123</u>	<u>3,462</u>
Neto rashodi	<u>(1,772)</u>	<u>(3,098)</u>

Naknade top menadžmentu i odboru direktora po osnovu bruto zarada i naknada u 2013. godini iznose EUR 479 hiljada (2012: EUR 438 hiljada), od čega bonusi dodijeljeni članovima top menadžmenta u 2013. godini iznose EUR 60 hiljada (2012: EUR 51 hiljada). Tokom 2013. godine Banka nije odobravala kredite menadžmentu koji nisu članovi Odbora direktora. Na dan 31. decembra 2013. godine krediti iznose EUR 16 hiljada (31. decembar 2012. godine: EUR 4 hiljade) od čega stambeni krediti iznose nula EUR. Tokom 2013. godine Banka je po osnovu ovih kredita imala prihod od kamata u iznosu EUR 1 hiljade (2012: EUR 1 hiljade).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

30. SUDSKI SPOROV I

Na dan 31. decembra 2013. godine protiv Banke se vodi više sudskih sporova od strane pravnih i fizičkih lica. Po procjeni pravnog sektora Banke, ukupna vrijednost sporova protiv Banke na dan 31. decembra 2013. godine iznosi EUR 2,687 hiljada. Najznačajniji spor koji se vodi protiv banke odnosi je sa tužbenim zahtjevom u iznosu EUR 2,020 hiljada i prema procjeni pravnog zastupnika Banke u ovom sporu, ishod se ne može sa sigurnošću predvidjeti, ali je mišljenja da je vjerovatnoća preko 50% da će spor biti riješen u korist banke. Banka je za navedeni sudski spor izvršila rezervisanje u iznosu od EUR 443 hiljade. Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je izvršila rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu svih sudskih sporova u iznosu od EUR 540 hiljada.

Pored navedenog, Banka vodi i više postupaka protiv pravnih i fizičkih lica radi naplate potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 16,834 hiljade.

31. OPERATIVNI LIZING

Ugovori o operativnom lizingu, sa ugovorenim periodom zakupa, odnose se na uzimanje u zakup poslovnih i stambenih prostora. Banka nema opciju da poslovni prostor uzet u zakup kupi po isteku perioda zakupa.

U toku 2013. godine, trošak zakupa je iznosio EUR 357 hiljada (2012. godina: EUR 421 hiljadu).

Zakupi poslovnih i stambenih prostora predstavljaju preuzete obaveze u prosjeku za period od 1 do 4 godina kada su ugovori sa pravnim licima u pitanju, odnosno za period od 2 do 5 godina kada su u pitanju ugovori sa fizičkim licima.

Preuzete obaveze po ugovorima o operativnom lizingu poslovnih i stambenih prostora do datuma bilansa stanja koje nisu iskazane u finansijskim izvještajima su sljedeće:

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2013.</u>	<u>31. decembar 2012. (korigovano)</u>
do 1 godine	347	349
od 1 do 2 godine	276	317
od 2 do 3 godine	197	261
od 3 do 4 godine	56	184
od 4 do 5 godine	10	44
	<u>886</u>	<u>1,155</u>

32. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem godišnje neto dobiti koja pripada vlasnicima običnih akcija sa ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija koje su bile u opticaju tokom perioda. Banka je registrovana kao akcionarsko društvo čiji se akcijski kapital sastoji od 96,736 običnih akcija. Zarada po akciji na dan 31. decembra 2013. godine iznosila je EUR 50.53 (31. decembra 2012. godine: EUR 20.82).

33. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

34. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine bili su:

	<u>31. decembar 2013.</u>	<u>31. decembar 2012.</u>
USD	0.7255	0.7586
CHF	0.8157	0.8278
GBP	1.1956	1.2241

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Tokom februara 2014. godine izvršena je prodaja nepokretnosti koja je stečena po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja od klijenta Vitro Group d.o.o. Podgorica. Knjigovodstvena vrijednost nepokretnosti u trenutku prodaje bila je EUR 1,096 hiljada dok je prodajna cijena ostvarena u iznosu od EUR 1,300 hiljada.

36. OPŠTI PODACI O BANCI

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012 i 18/2013) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica;

Adresa: Bulevar revolucije 17, 81000 Podgorica;

Matični broj: 02136228

Telefon/Fax: Tel: + 382 (0)20 415 500

Adresa internet stranice: <http://www.societegenerale.me>

Adresa elektronske pošte: info.sgme@socgen.com

Banka ima centralu i 20 ekspozitura.

Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2013. godine je 268 zaposlenih.

Žiro račun: 907-55001-17

Osnivanje i upis u registar Privrednih subjekata: Podgorička banka A.D., Podgorica je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke D.D., Podgorica u toku 1992. godine. Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke Rješenjem br. 27. Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group A.D., Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro A.D. Podgorica.

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora

	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	
			Mjesto	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Sonja Miladinovski	11.03.1963.	Beograd	Bulevar Zorana Đinđića 209 Le Peck, 16 rue Albert
2. član	Pierre-Yves Demoures	03.07.1956.	Pariz	br 1
3. član	Branka Pavlović	13.02.1959.	Podgorica	Veliše Popovića 52
4. član	Verica Maraš	06.08.1959.	Podgorica	Ul. Jerevanska br. 44
6. član	Marc Monel	30.06.1972.	Pariz	138 rue Haxo
Glavni izvršni direktor	Branka Pavlović	13.02.1959.	Podgorica	Veliše Popovića 52

Deset najvećih akcionara Banke su:

Ime i prezime / naziv kompanije	Adresa prebivališta /poslovna adresa (mjesto ulica i broj)	Podaci o akcijama	
		broj akcija	procentualno učešće
Societe Generale Group	29 Boulevard Haussmann 75009, Paris	87,602	90.56
BADER LARS ERNEST	Frigate Bay, Sent Kits - Nevis	3,836	3.97
AD Plantaže	Put Radomira Ivanovića br.2., Podgorica	2,824	2.92
Privatizacioni fond MIG	Slobode br.60/2, Podgorica	261	0.27
CK- zbirni kastodni račun 5	Moskovska bb, Podgorica	223	0.23
Elektroprivreda Crne Gore	Vuka Karadžića br.2, Nikšić	192	0.2
Željeznička infrastruktura Crne Gore	Trg golotočkih žrtava br.13, Podgorica	174	0.18
Gorica - opštegrađevinsko preduzeće	Zabjelo, Podgorica	158	0.16
LOVČEN ŽIVOTNO OSIGURANJE AD - PODGORICA	Marka Miljanova, Podgorica	157	0.16
ŽELJEZNIČKI PREVOZ CRNE GORE	Trg golotočkih žrtava br.13, Podgorica	111	0.11
Ukupan iznos akcionarskog kapitala	24,731	Sopstvene akcije 96,736	98.76

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih izvještaja za 2012. godinu: Ernst & Young Montenegro d.o.o. Podgorica, ulica Serdara Jola Piletića, Poslovni centar Palada, lokal 2A.

Knjigovodstvena vrijednost akcija na dan 31. decembar 2013. i 31. decembar 2012. iznosi EUR 255.65.

Neto profit po akciji na dan 31. decembar 2013. i 31. decembar 2012. je EUR 50.53 odnosno EUR 20.82, respektivno.

U toku 2012. godine nije bilo trgovine akcijama Banke na berzi. U toku 2013. godine se trgovalo akcijama Banke 20. i 21 avgusta 2013. godine po cijeni od EUR 203.59.

Isplate dividende u 2011, 2012. 2013. godini nije bilo.